

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 24 Haziran 2020
Sayı : 1358

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Yüksel Mansur KILIÇ

İstanbul Milletvekili

T.B.M.M. BAŞKANLIĞI	
Tarih	Plan ve Bütçe
Amisyon	
Esas	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Amisyon	
Tarih	29 Haziran 2020
Esas No	2/2997

YEREL YETKİLER
KURUMSAL İDARELER
KURUMSAL İDARELER
KURUMSAL İDARELER
KURUMSAL İDARELER

TÜMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK. LİSİ
25 Haziran 2020
Numara:

TBMM GELEN EVRAK
25 Haziran 2020
No: 669267
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Basın İş Kanunu olarak bilinen 5953 sayılı "Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun", 1952 yılında yürürlüğe girmiştir. 1961 yılında 212 sayılı yasa ile köklü değişiklikler yapılmış ve uygulamada 212 sayılı Kanun olarak tanınmıştır.

"Gazeteci" tanımı 5953 sayılı yasanın 1 inci maddesinde kısmen yapılmıştır. Ancak günümüzde giderek gelişen dijital yayıncılığı dikkate aldığımızda bu alanda çalışan gazeteciler yasadaki gazeteci tanımının dışında kalmıştır. Her ne kadar Yargıtay 9. Hukuk Dairesi içtihatları ile bu alanda çalışan kişilerin "Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun'a tabi olduğu yönünde içtihatları varsa da bu alanın kanun kapsamına alınması zorunlu hale gelmiştir.

Gazetecilikte mesleki kıdem kavramı önemlidir. 5953 sayılı kanuna tabi çalışanlar kıdem tazminatına hak kazanmak için meslekte beş (5) yıl beklemek zorundadır. Anayasa Mahkemesi'nin 2019/74 19.11.2019 tarihli kararı ve 2019/101 Esas, 14.02.2020 tarihli kararlarında "Toplumu doğru bilgilendirme gibi önemli görevleri bulunan gazetecilerin bu görevi yerine getirirken işverenin etkisinden mümkün olduğu kadar arındırılmaları ve bunun için de ücretlerinin güvence altına alınması gerekmektedir." tespiti yapılmıştır.

Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararındaki tespitlerle normal çalışanlar gibi gazeteciler için de kıdem tazminatına hak kazanma süresinin bir (1) yıla indirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

"Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun" da gazetecilik mesleğine ilk giren gazeteciler için tecrübe müddeti en çok üç aydır. 4857 sayılı yasadaki gibi ' taraflarca iş sözleşmesine bir deneme kaydı konulduğunda, bunun süresi en çok iki ay olabilir' şeklinde düzenleme yapılarak Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararında da tespit edildiği üzere normal çalışanlarla gazeteciler arasındaki farklılığın ortadan kaldırılması amaçlanmıştır.

"Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun" 1952 tarihli bir kanundur. Kapsamında gazetecilik mesleğinin uygulamada ortaya çıkan tüm sorunlarının düzenlenmesi mümkün olamamıştır. Bu nedenle yargı kararlarıyla çözüme kavuşan ya da yargının en çok önüne gelen uyuşmazlık olan "ücretlerin geç ödenmesi nedeniyle gazetecinin fesih hakkı" ve "emeklilik nedeniyle fesih hakkı" konularının kanun kapsamına alınması ihtiyacı doğmuştur.

Ücretin zamanında ödenmemesi iş sözleşmesinin açıkça ihlali ve iş akdini fesih için haklı bir nedendir. Bu konuda 5953 Sayılı Kanun'da açık boşluk vardır.

Çalışanlardan; emekli olmak için aranan şartlardan, sigortalılık süresi ve prim ödeme şartını yerine getiren ancak aylık bağlanması için yaş haddini doldurmayanlardan isteyenler, kıdem tazminatını alarak işinden ayrılabilirler. Uygulamada tüm çalışanlar bağlı oldukları Sosyal Güvenlik Kurumu Müdürlüklerine müracaat ederek aldıkları belge ile işverene müracaat etmekte ve işveren de bu belge üzerine çalışanlarına kıdem tazminatı ödemesi yapmaktadırlar.

5953 sayılı yasada olmayan hüküm nedeniyle gazeteciler ile diğer kanunlara tabi olarak çalışanlar arasında Sosyal Güvenlik Hukuku anlamında eşitsizlik doğmuştur. Her ne kadar uygulamada bu konu taraflar arasında anlaşmayla çözümlense de bu konudaki boşluğun düzenlenmesi gerekmiştir.

Kamu hukukunda genel olarak kabul edildiği üzere klasik hak ve özgürlükler ancak sosyal haklarla desteklendiği ölçüde var olabilirler. Bu kanun teklifi ile gazetecinin sosyal hakları, çalışma koşulları, iş güvencesinin korunarak düşünce ve ifade özgürlüğünün gerçek anlamda garanti altına alınması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunun 1'inci maddesi değiştirilerek "gazeteci"nin güncel tanımı yapılmış, dijital yayıncılık alanında çalışan gazetecilerin de 5953 sayılı kanun kapsamına alınmaları amaçlanmıştır.

MADDE 2- 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunun 6'ncı maddesinde değişiklik yapılarak gazeteciler için kıdem tazminatına hak kazanma süresinin beş (5) yıldan bir (1) yıla indirilmesi düzenlenmiştir.

MADDE 3- Madde ile 4857 sayılı yasadaki gibi ' taraflarca iş sözleşmesine bir deneme kaydı konulduğunda, bunun süresi en çok iki ay olabilir' şeklinde düzenleme yapılarak Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararında da tespit edildiği üzere normal çalışanlarla gazeteciler arasındaki farklılığın ortadan kaldırılması amaçlanmıştır.

MADDE 4- Madde ile işveren tarafından gazetecinin ücreti kanun hükümleri veya sözleşme şartlarına uygun olarak hesap edilmez veya ödenmezse, gazeteci ihbar mühletini beklemeden akdi feshedebileceği düzenlenmiştir.

MADDE 5- Madde ile; 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve mülga sosyal güvenlik kanunlarına göre yaşlılık aylığına hak kazanmak için şart olan yaş dışındaki diğer koşulları doldurması halinde 5953 sayılı yasa kapsamındaki çalışanlara Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan durumlarını belgeleyen yazılı istekleri halinde işten ayrılmaları koşuluyla kıdem tazminatlarının işverence ödenmesi amaçlanmıştır.

MADDE 6- 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanuna Ek 6.madde eklenerek "Bu kanunda hüküm bulunmayan hallerde 4857 sayılı İş Kanunu hükümleri uygulanır" şeklinde bir hüküm ile gazetecilerin pratikteki sorunlarına çözüm getirilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 7- Yürürlük maddesidir.

MADDE 8- Yürütme maddesidir.

**BASIN MESLEĞİNDE ÇALIŞANLARLA ÇALIŞTIRANLAR ARASINDAKİ
MÜNASEBETLERİN TANZİMİ HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

“MADDE 1”- 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunun 1’inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“Madde 1 - Bu Kanun hükümleri Türkiye’de yayınlanan günlük yahut süreli, yazılı, görüntülü, sesli elektronik veya dijital basın ve yayın organında, haber alma, işleme, iletme veya görüş, fikir belirtme görevi üstlenen ve asıl işi ile başlıca geçim kaynağı bu olup, çalıştığı işletme ile ilgili yasalar karşısındaki konumu bu tanıma uygun olanlar ve İş Kanunundaki “işçi” tarifi kapsamı dışında kalan kimselerle bunların işverenleri hakkında uygulanır.”

Bu Kanunun kapsamına giren fikir ve sanat işlerinde ücret karşılığı çalışanlara gazeteci denir.”

“MADDE 2-“ 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunun 6’ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“Madde 6 - Meslekte en az bir yıl çalışmış olan gazetecilere kıdem hakkı tanınır. Kıdem hakkı gazetecinin mesleğe ilk giriş tarihinden itibaren hesaplanır. Sözleşmenin feshi halinde gazeteci, bu süreye göre hesaplanacak tazminatı almaya hak kazanır.

Birinci maddenin kapsamına giren bir işyerinde işverenle arasındaki hizmet ilişkisi bir veya birçok sözleşmeye istinaden aralıksız en az bir yıl sürmüş olan gazetecinin işine son verilmesi yapılacak yazılı ihbardan itibaren üç ay geçtikten sonra geçerli olur. Bir seneden az hizmeti olanlar için bu ihbar süresi bir aydır.

İhbar süresinin son günü olan tarih tazminata esas tutulur ve yıllık izinden sayılmaz. Gazeteci yıllık iznini kullanmamışsa, işine son verilmesi halinde, izin süresine ait ücreti kendisine peşin olarak verilir.

Hizmetine bu madde hükümlerine göre son verilen gazeteciye feshi ihbar edilen sözleşmenin dahil olduğu her hizmet yılı veya küsuru için, son aylığı esas almak suretiyle her yıl için bir aylık ücreti miktarında tazminat verilir. Ancak, yıllık hizmetin altı aydan az kısmı dikkate alınmaz. İlk sözleşme yılında bu miktar hesaplanmaz

Bir defa kıdem tazminatı alan gazetecinin kıdemi, yeni işine girişinden itibaren hesaplanır. Ancak, buna aykırı olarak işverenle gazeteci arasında yapılacak sözleşme geçerlidir.

İşverenin maddi imkânsızlık sebebiyle gazetecinin tazminatını bir defada ödeyememesi halinde, tediye en çok dört taksitte yapılır ve bu taksitlerin tamamının süresi bir yılı geçemez. Ancak, bu bölünme o iş yerinin mali vergisini tahakkuk ettiren maliye şubesinin, kurumun zarar etmekte olduğu kararı üzerine yapılabilir.

İş Kanunu'nun 18, 19, 20, 21 ve 29 uncu maddesi hükümleri kıyas yoluyla uygulanır."

"MADDE 3-" 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunun 10'uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"Madde 10 - Mesleğe ilk giren gazeteciler için tecrübe süresi en çok iki aydır. Bu süre içinde taraflar iş sözleşmesini ihbar süresine ve tazminat yükümlülüğüne tabi olmaksızın feshedilebilirler. Bu sürenin sonunda sözleşmenin yazılı olarak yapılması zorunludur. Stajyer sayısı, sözleşmeli yazı işleri kadrosunun yüzde onunu geçemez."

"MADDE 4 -" 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunun 11'inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

"İşveren tarafından gazetecinin ücreti kanun hükümleri veya sözleşme şartlarına uygun olarak hesap edilmez veya ödenmezse, gazeteci ihbar mühletini beklemeden akdi feshedebilir."

MADDE 5 - 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunun Ek 4 maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki Ek 5.madde eklenmiştir:

"Ek 5. Madde : "5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve mülga sosyal güvenlik kanunlarına göre yaşlılık aylığına hak kazanmak için şart olan yaş dışındaki diğer koşulları doldurması halinde 5953 sayılı yasa kapsamındaki çalışanlara Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan durumlarını belgeleyen yazılı istekleri halinde işten ayrılmaları koşuluyla kıdem tazminatları işverence ödenir."

MADDE 6 - 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanuna aşağıdaki Ek 6.madde eklenmiştir:

"Ek 6. Madde : "Bu kanunda hüküm bulunmayan hallerde 4857 sayılı İş Kanunu hükümleri uygulanır"

MADDE 7 – Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 8- Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

